PAŃSTWOWY
TEATR ZIEMI
MAZOWIECKIEJ
W WARSZAWIE

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

LATO W NOHANT

Premiera XXII – LUTY 1961

Druk. im. Rew. Październikowej — Warszawa. Zam. 404.
Nakł. 1000.-S-10

Jarosław Iwaszkiewicz (urodzony w 1894 r.) jest wybitnym polskim pisarzem współczesnym. Uprawia różne rodzaje literackie: prozę, poezję, dramat, krytykę literacką, krytykę muzyczną i dziennikarstwo.

Jest również wybitnym działaczem Ruchu Obrońców Pokoju.

* *
*

Lato w Nohant przedstawia epizod z życia największego polskiego geniusza muzycznego Fryderyka Chopina i francuskiej powieściopisarki George Sand.

Sprzeczności między tymi dwiema silnymi indywidualnościami doprowadzają do zerwania wieloletniej przyjaźni.

Głównym bohaterem *Lata* jest jednak muzyka Chopina, muzyka która przenika całą sztukę i nadaje jej rangę poetycką.

CHOPIN
(RYSUNEK GEORGE SAND)

Fryderyk Chopin urodził się 1 marca 1810 roku we wsi mazowieckiej Żelazowa Wola.

W kilka lat później rodzina Fryderyka przenosi się do Warszawy.

Ojciec — Mikołaj Chopin emigrant z Francji, był nauczycielem języka francuskiego w Liceum. Matka, z domu Krzyżanowska pochodziła z bardzo muzykalnej rodziny. Pierwszym nauczycielem gry na fortepianie małego Chopina był Wojciech Żywny. Bardzo szybko jednak uczeń prześcignął nauczyciela. Fryderyk był „cudownym dzieckiem". Występował na wielu koncertach w Warszawie, często też grywał w Belwederze, zapraszany przez księżnę Łowicką gdyż swoją muzyką umiał. rozproszyć gniew księcia Konstantego.

W siódmym roku życia napisał Chopin pierwszą kompozycję: Polonez g-moll, nieco później powstał Polonez as-dur oraz marsze wojskowe, które ks. Konstanty kazał rozpisywać na głosy i grywać swoim orkiestrom.

Lato często spędzał Fryderyk na wsi u przyjaciół w Szafarni,powiecie lipowskim gdzie poznał muzykę ludową i głęboko wniknął w jej ducha.

Naukę kompozycji rozpoczął w Konserwatorium warszawskim u prof. Elsnera, który ocenił go słowami „szczególna zdolność, geniusz muzyczny".

W lipcu 1829 r. Chopin wyjeżdża do Wiednia, gdzie odnosi duży sukces zarówno jako kompozytor jak i pianista.

Jesienią 1830 r. Chopin na zawsze opuszcza Warszawę, i rozstaje się z ukochaną dziewczyną Konstancją Gładkowską, śpiewaczką Opery Warszawskiej. 11 października daje w Teatrze Narodowym pożegnalny koncert.

Lata przeżyte w Warszawie obejmują niemal połowę dzieł Chopinowskich: obydwa koncerty e-moll i f-moll, sonata c-moll, szereg mazurków, polonezów, etiud, nokturnów, pieśni.

FRYDERYK CHOPIN — TOMASZ MOŚCICKI

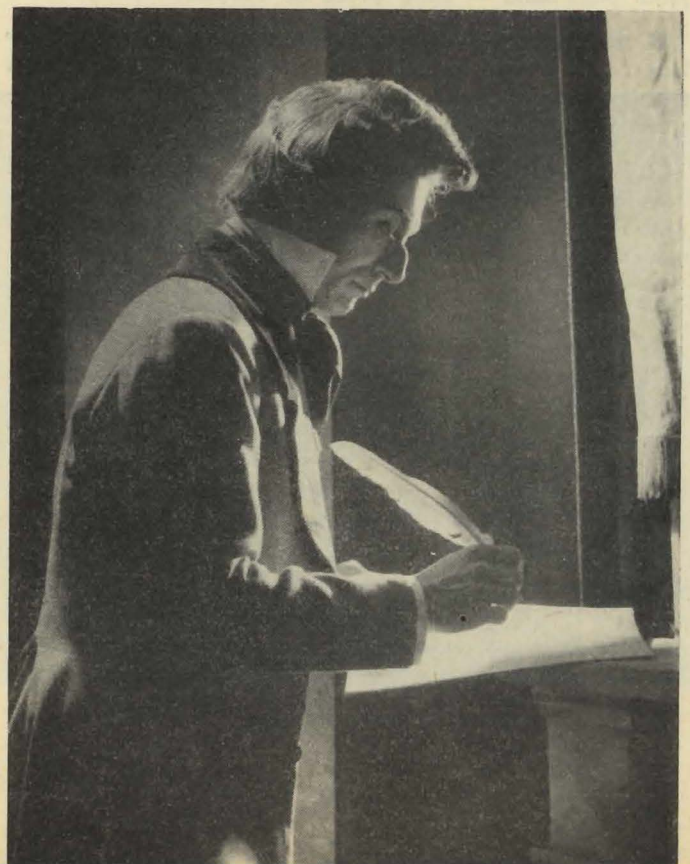

W Wiedniu Chopin dowiedział się o wybuchu powstania listopadowego (30. IX. 1830), chciał wrócić do kraju, ale wstrzymał go list od rodziców.

W okresie smutnego Bożego Narodzenia powstało sławne Scherzo h-moll z kolendą *Lulaj że Jezuniu*. Gdy we wrześniu 1831 r. dowiedział się o upadku powstania — rozpacz jego znalazła wyraz w Etiudzie c-moll zwanej Rewolucyjną.

W Paryżu Chopin utrzymuje się głównie z lekcji gry na fortepianie, dużo także koncertuje zwłaszcza w salonach francuskiej i polskiej arystokracji. Mimo powodzenia i rosnącej sławy nie czuje się szczęśliwy. Tęskni za krajem, za rodziną, ponadto trawi go choroba płuc.

W 1835 r. spotyka się w Karlsbadzie z rodzicami i poznaje Marię Wodzińską. Pokochał ją głęboko i pragnął poślubić. Do 1838 r. bywa u Wodzińskich w Dreźnie i Marienbadzie, do małżeństwa jednak nie doszło, gdyż arystokratyczna rodzina Marii nie zgodziła się na ten związek.

W 1838 r. Chopin poznaje w Paryżu pisarkę Georgę Sand. W jej towarzystwie wyjeżdża na Majorkę gdzie powstają słynne preludia.

Letnie miesiące spędza zwykle Chopin w Nohant — majątku pani Sand — zimą wraca do Paryża.

W tym okresie powstają największe dzieła Chopina: Ballady f-dur, as-dur, f-moll, scherza: cis-moll, e-dur, fantazja f-moll, sonaty b-moll i h-moll — mazurki, walce i dwa potężne polonezy: fis-moll i as-dur.

Mimo namów przyjaciół nie pisał Chopin ani oper ani utworów orkiestrowych. Za to z samego fortepianu wyczarował tyle piękna i barw, że stworzył nowy styl, jakiego dotąd muzyka nie przeczuwała.

Związek z p. Sand trwał 9 lat — w 1847 r. nastąpiło bolesne rozstanie.

Chopin jest już bardzo chory. W lutym 1848 r. daje ostatni koncert w Paryżu. Potem wyjeżdża do Londynu i Szkocji na zaproszenie panny Stirling, która otoczyła go najtroskliwszą opieką. Klimat angielski bardzo mu nie służył, to też w końcu roku wracą do Paryża. Stan zdrowia pogarsza się z miesiąca na miesiąc — Opiekują się nim przyjaciele i siostra Ludwika. — 17.X.1849 r. — Fryderyk Chopin zmarł.

Pochowany został na paryskim cmentarzu Pére Lachaise, ale serce spoczęło w kraju; wmurowano je w ścianę kościoła Św. Krzyża w Warszawie.

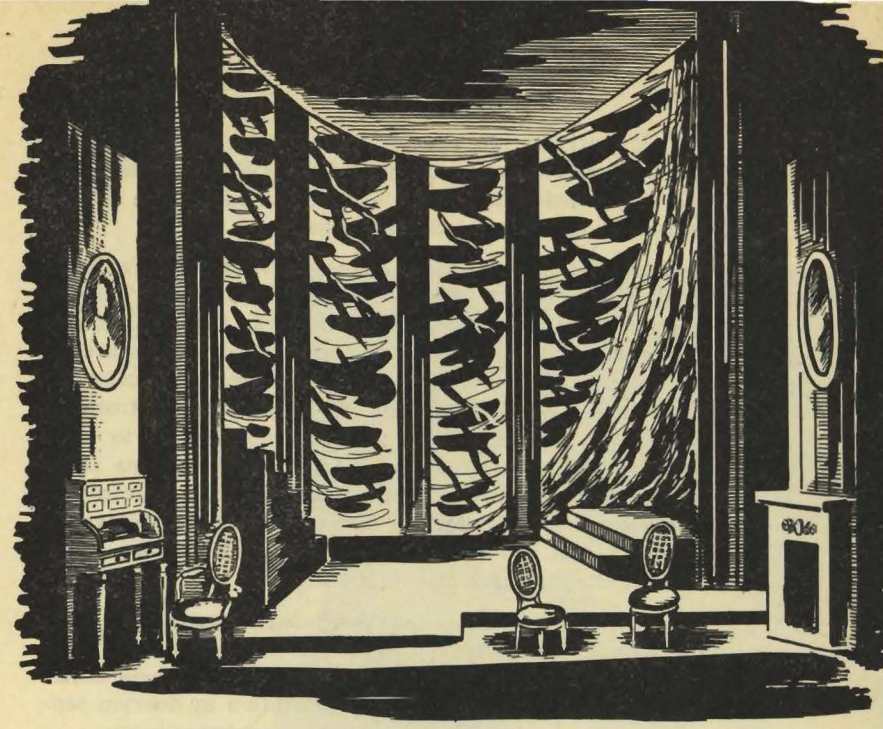

SZKIC DEKORACJI DO LATA W NOHANT
ZENOBIUSZ STRZELECKI

AKT III SCENA ZBIOROWA

...wielcy artyści nie zawsze bywali na codzień wielkimi ludźmi. Chopin rzeczywiście potrafił zrobić awanturę o pulardę przy obiedzie w Nohant — choć w tym właśnie Nohant i w tym to czasie pisał Sonatę h-moll.

Urok *Lata w Nohant* kryje się chyba w respektowaniu tej prawdy o Chopinie. Nie jest to posąg z brązu, daleki historią i wielkością geniusz, tragiczny romantyk, tak genialny, że aż obcy naszym oczom i sercom. Oto wychodzi ku nam człowiek pełen naturalności i prostoty: rozzłoszczony obiadowym menu, pożyczający pieniędzy Wodzińskiemu, zatroskany o jedwabną kamizelkę. Czy to tylko plotki? Czy to może koncepcja „kuchennych schodów"? Nic podobnego! na pozór od owej pulardy pozostaje już tylko krok do śmieszności. Tymczasem dokonuje się krok prosto w wielkość. Wszystkie tamte drobiazgi i plotki nikną — pozostaje natomiast Largo z Sonaty, Chopin już bliski nam i znajomy.

Lato w Nohant to późny czas przyjaźni George Sand i Chopina. Łatwiej było wtedy o nieporozumienia niż o tkliwość. Ale to, że właśnie w Nohant — i to nawet w owym czasie powstaje Sonata jest jak sądzę argumentem za dobrym sensem owej przyjaźni. I to argumentem sprawiedliwym.

Jerzy Broszkiewicz

fragment artykułu *Czasy Nohant*

George Sand — Maria Koranówna
Fryderyk Chopin — Tomasz Mościcki

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

LATO W NOHANT

sztuka w trzech aktach z życia Fryderyka Chopina
napisana w 1936 r.

OSOBY

Fryderyk Chopin	TOMASZ MOŚCICKI
Baronowa, Aurora Dudevant (George Sand)	MARIA KORANÓWNA
Maurycy, jej dzieci	JERZY ŻYDKIEWICZ
Solange, jej dzieci	DANUTA GALERT
Antoni Wodziński, przyjaciel Chopina	KRYSTIAN TOMCZAK
Panna de Rosieres (Rozjerka), uczenica Chopina	BARBARA SIWECKA
Augustyna, kuzynka i wychowanica pani Sand	WIESŁAWA ŻELICHOWSKA
Teodor Rousseau, młody malarz	JANUSZ ZLAMAL
Clésinger, rzeźbiarz	JÓZEF KALITA
Fernand, syn bogatego sąsiada	ANDRZEJ CHOMIŃSKI
Jan, służący Chopina	LUDWIK MICHAŁOWSKI
Madeleine, wiejska dziewczyna	ELŻBIETA JAGIELSKA

Rezyseria: STANISŁAW BUGAJSKI
Asystent reżysera: TOMASZ MOŚCICKI

Dekoracje: ZENOBIUSZ STRZELECKI
Kostiumy: ZOFIA WĘGIERKOWA

Fragmenty sonaty h-moll
gra: JULIUSZ BORZYM

Dyrektor i Kierownik Artystyczny
WANDA WRÓBLEWSKA

Dyrektor Administracyjny:
MIECZYSŁAW MARSZYCKI

Kierownik Literacki:
KRYSTYNA BERWIŃSKA

Kontrola tekstu — BOGUMIŁ SKORSKI

Przedstawienie prowadzi — CYRYL SEREDYNSKI

Kierownik Techniczny

WŁADYSŁAW HARASZKIEWICZ

Kierownicy pracowni:

Krawieckiej męskiej	JÓZEF BALCERZAK
Krawieckiej damskiej	HALINA SOBOTA
Stolarskiej	WACŁAW BIELIŃSKI
Brygadier sceny	JAN GADOMSKI
Główny elektryk	TADEUSZ WOŹNICA
Perukarz	ADAM OKOŁOTOWICZ

Kierownik Działu Objazdu

MIECZYSŁAW LEWICKI

Kierownik Organizacji

IRENEUSZ URBAN

Kierownicy Realizacji

WIESŁAW BANASIEWICZ — WOJCIECH KOŁAKOWSKI

Panna de Rosieres — Barbara Siwecka
Antoni Wodziński — Krystian Tomczak

George Sand — Maria Koranówna
Maurycy — Jerzy Żydkiewicz

George Sand — Maria Koranówna
Jan — Ludwik Michałowski
Madeleine — Elżbieta Jagielska

Clésinger — Józef Kalita
Teodor Rousseau — Janusz Zlámal

Solange — Danuta Gallert
Fernand — Andrzej Chomiński

POZNAJCIE SWOICH AKTORÓW

Warszawską Państwową Wyższą Szkołę Teatralną ukończyłam w 1954 roku. Potem były teatry: w Jeleniej Górze, Warszawie (Teatr Ludowy), Koszalinie, Szczecinie i wreszcie znów w Warszawie: Państwowy Teatr Ziemi Mazowieckiej.

W ciągu tych sześciu lat grałam wiele ról. Oto kilka które najchętniej wspominam: Smugoniowa ze sztuki Żeromskiego *Uciekła mi przepióreczka*, Włoszka z *Przygody florenckiej* Morstina, Maria z *Dziewczyny z dzbanem* Lope de Vegi, Julia z *Panny Julii Strindberga*, Królowa Anna ze *Szklanki wody Scribe'a*, Celia z *Kapelusza pełnego deszczu* Vincento Gazzo.

Pierwszą rolą, którą gram w P.T.Z.M. jest Solange z *Lata w Nohant*.

Serdecznie pozdrawiam naszych Widzów

Danuta Gallert

Maurycy — Jerzy Żydkiewicz
Teodor Rousseau — Janusz Zlámal
Augustyna — Wiesława Żelichowska

CZY WIECIE ŻE

... 1. 1961 r. minęło pięć lat działalności P.T.Z.M. W ciągu tych pięciu lat Wasz Teatr wystawił 21 premier, dał 1593 spektakle, które obejrzało 433.279 widzów w 185 miejscowościach.

* *
*

... od 1. I. 1961 r. P. T. Z. M. rozpoczyna nową działalność: granie dla dzieci. Jedną sztukę w roku P. T. Z. M. przygotuje specjalnie dla swoich małych widzów. W tym roku jest to bajka Anersena w opracowaniu scenicznym Jadwigi Żylińskiej p. t. *Świniopas i księżniczka.*

* *
*

... najbliższą premierą Waszego Teatru będzie komedia Moliera p. t. *Świętoszek.*

* *
*

... wzorem właściwego przygotowania sali teatralnej dla widzów i sceny z zapleczem dla Teatru jest Dom Kultury im. Jaracza w Otwocku. Zawdzięczamy to Kierowniczce p. Bogusławie Iłowieckiej — długoletniemu reżyserowi Teatru Amatorskiego w Otwocku.

Specjalne podziękowanie p. M. Fojcikowi działaczowi Społecznemu — Kier. Księgarni *Dom Książki* w Otwocku, który popularyzuje Teatr i prowadzi bezpłatną przedsprzedaż biletów.

* *
*

... w Ostrówku Węgrowskim dobre warunki dla zespołu i miłe przyjęcie przygotowuje Kier. Kina związkowego i świetlicy p. Roman Kaniewski.

* *
*

... w Mińsku Mazowieckim gorącym propagatorem i przyjacielem naszego Teatru jest p. Maria Mączkowa. Jako sekretarz Zarządu Powiatowego zabiega o częste przyjazdy naszego Teatru do Mińska Mazowieckiego, a nawet prowadzi bezpłatnie przedsprzedaż biletów, dziękujemy!

* *
*

... niestety w Powiatowym Domu Kultury w Garwolinie mimo wielokrotnych interwencji w dalszym ciągu niewiele się zmieniło na przedstawieniu *Świniopasa i księżniczki* 6 stycznia 1961 r. scena była nie sprzątnięta, fortepian nie usunięty ze sceny, garderoby nie przygotowane i nie ogrzane.

* *
*